

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

190. An incorrigibilis possit eici à Religione à solo Generali, vel
Provincialis ? Ex p. 11. tract. 2. & Misc. 2. res. 13.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

Iolum semel tantum commissum, nisi dicas tunc præsumi illum similia, aut grauiora etiam commissurum: atque ita eo etiam casu reperiri aliquam incorrigibilitatem ex iuris præsumptione. Ita Azorius 1. part. lib. 12. cap. 16. quest. 3. Sanchez lib. 6. in Decalog. c. 9. n. 5. Suarez tract. 8. de Relig. lib. 3. cap. 4. num. 11. & seqq. Ferdinandus a Castro Palao tract. 16. disp. 4. punct. 19. num. 7. Rodriguez tom. 1. qq. Regular. quest. 30. art. 15. Peyrinus in subdito Relig. q. 1. c. 25. conclus. 3. Miranda tom. 1. Manual. Pralat. quest. 52. art. 2. conclus. 2. Primò, quia cum hæc pena instituta sit in bonum commune, & eiusmodi aliquando potest esse delictum admittit, vt famæ Religionis aliter prouideri nequeat, & scandalo atque offensionem externorum satisfieri, quàm rei eiectione. Secundò, ea sunt aliquando delicta, quæ secum trahunt non modò infamiam, vbi innotescunt, & sensum alios inficiunt; sed etiam præbent iustam suspicionem iterationis: ita vt vix credere possit Religio se esse extra periculum, aut vt ministerio Religiosi quem nouit etiam semel tantum in illud peccatum lapsum fuisse, maxime si illius variæ & frequentes occasiones in tali vitæ genere sepius occurrant. Tertio, nonnunquam Regulæ ipsæ Religionum definiunt certa peccata, quibus eiectionem infligunt: quo casu Superior sequi debet iudicium, in d. & imperium Regulæ, neque tantum in foro externo, sed etiam in foro interno, cum & sapienter statuerit Regulæ, & Pontifex, qui illam confirmauit, ita iudicari, volueritque expulsiōnem esse condignam poenam talis delicti, atque ita 2. p. Constitutio. Societatis Iesu cap. 1. enumerantur causæ dimittendi de Societate, quarum aliquæ ad Professos etiam pertinent, & 9. part. Constitutionum c. 4. ponuntur illæ, propter quas Generalis non modò exauthorari, sed etiam eici de Societate, si necesse foret, possit. Quarto, inducere Pontifices pluribus Ordinibus, vt pro grauissimis criminibus etiam semel tantum perpetratis, & vbi iudicaret expedire Religiosos expellerent. Ita Leo X. concessit Minoritis, & alij alijs, vt referunt Rodriguez, Peyrinus locis citatis, & in Compendio Priuilegiorum habetur. Gregorius etiam XIII. nostræ Societati in Bulla, quæ incipit, *Cum alias*. Quintò, denique plurima peccata exilio, morte, excommunicatione & depositione puniuntur etiam tantum semel admissa, vt in toto iure Canonico, & ciuili præter, quidni & similia poterunt plecti eiectione, quamuis nulla aut correctio, aut monitio præcesserit?

2. Obicit Tambutinus tom. 3. de iure Abbat. disp. 8. quest. 7. num. 7. & Bonacina quest. 2. de Clausura punct. 12. §. 1. num. 3. Decretum Sacræ Congregationis Regular. probante Urbano VIII. quod prohibet quemquam, nisi propter incorrigibilitatem à Religione expelli, neque incorrigibilem censerit vult, nisi vnus anni spatio in ieiunio, & penitentia probetur in carceribus. Derogat autem omnibus Priuilegijs, & priuatis Constitutionibus. Sublati inquit in hac parte statuti, & Constitutionibus cuiuscumque Religionis & Ordinis à Sede Apostolica approbati, & confirmati. Non licebit igitur, nisi impenitentem, & obduratum, atque formaliter incorrigibilem expellere. Respondeo in primis hæc Decreta Congregationis non habere vim vllam nisi eodem modo promulgentur, quo ipsæ Constitutiones Pontificiæ: quod factus in nostra scientia Canonica ostendimus. Secundò, illud Decretum non derogat priuilegijs à Pontifice factis, quandoquidem illorum non meminit, & quamuis meminisset, cum plerique, & ferè omnia indigeant derogatorijs derogatorijs, & nullam eiusmodi clausulam apponat illud Decretum, sane illis non derogat. Tertio explicat tantum, ea quæ ad incorrigibilitatem ex iure communi petuntur. Nam ait præter ea, quæ iure communi postulantur

se addere annum carcerem. Quare non agit de iis, quæ ex iure naturali, aut priuato constituuntur. Quarto denique, cum de illo decreto vix authenticè confect, & vsus ipsi non consentiat, non officit iis, quæ nuper sunt ex varijs Pontificum indultis stabilita. Hucusque Gibalinus.

3. Sed pace docti viri hanc sententiam profus reiciendam esse puto, est enim contra stylum Curie Romanæ, & contra praxim omnium Religionum, in quibus Superiores in expellendis subditis, tanquam incorrigibiles, non vtuntur amplius priuilegijs, sed ad vnguem obseruant Decretum Urbani VIII. appositum in Bullario tom. 4. & editum, die 25. Septembris 1624. cum clausulis annullatiuis tam claris, vt miror quomodo Pater Gibalinus poterit supradictam sententiam docere. Et idè contra illum opponam hic accuratissimum, & amicissimum Patrem Pellizarium in *Man. Regul. tom. 2. tract. 8. c. 8. sect. 2. num. 42.* vbi sic ait: Si loquamur de eiectione Religiosorum Societatis faciendæ ob incorrigibilitatem; tunc vtique ea faciendæ esset iuxta tenorem præfati Decreti: quippe quod in amplissima forma derogauit omnibus priuilegijs in contrarium concessis, & consequenter etiam indultis hac de re factis in fauorem Societatis, sicque in tali casu etiam in Societate Iesu locum habet decretum illud Sacræ Congregationis, sicut censuerunt viri docti Societatis à me consulti. Ita ille, cui adde Magistrum Lezanam in *Summa tom. 1. c. 23. num. 4.*

4. Nota tamen, quòd non obstant supradicto Decreto Urbani VIII. Generales Societatis Iesu hodie possunt expellere suos subditos ex alijs titulis, quàm incorrigibilitatis, nam decretum loquitur tantum de eiectione propter incorrigibilitatem, & quoad hoc tantum tollit regularium priuilegia. non autem si extarent priuilegia quibus ex alio titulo aliqua Religio possit subditos expellere, vt habet Religio Societatis Iesu propter eminentem sanctitatem, sapientiam, & prudentiam in Ecclesia Dei celeberrima. & idè à summis Pontificibus varijs priuilegijs decorata. Quæ omnia confirmantur ex vsu, & praxi: nam Generales Societatis post dictum decretum expellunt suos subditos vigore priuilegiorum ex alijs causis, quàm incorrigibilitatis. Vide Pellizarium vbi supra num. 41. qui tamen poterat prætermittere ea, quæ dixit num. 3. Vnde ex his patet responsio ad argumentum Gibalini, contra quæ ad sunt verba clarissima ipsius Bullæ, idè non est profus audiendus.

RESOL. CXC.

An incorrigibilis possit eici Religione à solo Generali, vel Prouinciali? Ex part. 11. tract. 2. & Misc. 2. Ref. 13.

§. 1. **A**ffirmatiuè responderi Bruno de priuileg. Regular. part. 1. tract. 4. cap. 6. propos. 9. vbi sic ait: Postulabis, primò num solus Generalis, aut solus Prouincialis, absque aliorum consilio possit Regularem eicere? Respondetur, quòd stando in iure communi, & concessionibus Apostolicis, id possunt etiam validè: nulla enim clausula adhibetur, quæ factum irritet, nec quæ ius commune abroget. Si autem licitè id iudicandum ex tenore eorumdem concessionum, in quo non video verbum quod in conscientia obliget, quo circa Nauarr. in Comment. 3. de Regular. num. 52. quem sequitur Marcellinus à Sancto Benedicto citato verb. *Condemnare*, §. 2. in Scholio, ait quod Generalis id proculdubio potest, aut etiam Capitulum Generale, adde etiam quod id possit

possit Prouincialis, aut Capitulum Prouinciale, cum ius hanc facultatem tribuat soli Generali, & Prouinciali in sua Prouincia Generalis habeat potestatem, vt alibi docuimus, & ratio militet pro ambobus, maximè cum hæc facultas eidem Prouinciali ex iure naturali competat, quia est sue Religionis caput in Prouincia quam regit, sicut Generalis in vniuersa Religione. Et sicut ad caput spectat ea, quæ in corpore superflua, & nocua sunt, præcindere, sic ad caput politicum ea, quæ in corpore politico talia sunt. Excipe tamen illum Generalem, & Prouincialem quibus per Constitutiones Regulares, hæc eiectionis faciendæ vetatur, cum clausula nullitatis, vt in Ordine Minorum de Obedientia, in quo prohibitum est Generali, & Prouinciali vllam penam grauem infligere, sine consensu maioris partis Diffinitori, sub pænannullitatis, & pœnationis actuum legitimorum in illo qui sine hac forma castigat, quæ nullitatis non fortitur effectum, nisi post sententiam iudicis, sicut etiam, & pœna, vt ex eisdemmet patet. Ratio nostræ sententiæ est, quia illa circumstantia non est in Constitutionibus Apostolicis apposta ad eiectionem illam valide faciendam, sed tantum ad illam consultius exequendam, vt alibi diximus de facultate ad absoluendum à manus violentæ iniectioe: vel ad summum apposta est ad eandem licitè faciendam. Verùm licet hæc sententia quoad Prouincialem mihi videatur satis probabilis, non tamen consulerem eiectionem per illum faciendam, nisi adhibito Capituli Prouincialis consensu. Scio equidem decretum Congregationis Concilij Tridentini iussu Vibani VIII. editum, vt refertur à Barbosa in *tr. de Constitutionibus, & decretis*, decernere, solum Generalem id posse in Capitulis, aut Congregationibus generalibus, & extra id tempus cum vrget necessitas de consilio sex Patrum. Sed cum sit tantum Congregationis Cardin. decretum, vim legis non habet, quæ destruat priuilegium, vt vltus contrarius demonstrat. Hucusque Bruno.

2. Sed contrarium prorsus asserendum esse puto, stante dicto Decreto, vt docent communiter Doctores; nec verum est quod asserit Brunus, vltum esse pro se, nam contra illum stat. Et ideò in gratiam superiorum Regularium non deseram hic apponere declarationem Sacre Congregationis Concilij, in qua circa præfatum Decretum multæ resolutiones habentur; quam declarationem, ego testor vidisse authenticam, sic itaque habet.

3. In vna Regularium Ordinis Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis captiuorum.

Procurator generalis Ordinis Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis captiuorum, mediante intercessionem Eminentiissimi Cardinalis de Logo Protectoris, supplicat pro sua (vt inquit) & aliorum superiorum Regularium iniectioe, per hanc Sacram Congregationem responderi ad infra scripta quæ sita super decreto de Apostatis, & eiectionis iussu summi Pontificis ex sententia eiusdem Sacre Congregationis edito Anno 1624. & impresso in Bullario nouo tom. 4. pag. 267. vers. ad hæc.

4. Primò, An Regularis constitutus in carceribus spatio vnus anni in ieiunio, & pœnitentia, ad finem vt tanquam incorrigibilis à Religione eiciatur, si è carceribus fugiat (dicto carcerationis anno nondum expleto,) & deinde sit captus, possit tunc vt incorrigibilis eici: An verò quid aliud faciendum sit?

5. Secundò, An Regularis pluribus interpolatis vicibus pro reiteratis delictis in diuersis temporibus commissis in carceribus detentus, possit vno carcerationis anno (vt supra interpolate) expleto tanquam incorrigibilis à Religione eici, si post dictum Annum carcerationis interpolatum animo indurato in sua

pernacia perseverans iterum delinquat?

6. Tertio, An generalis ordinis possit delegare facultatem eiciendi à Religione Prouincialibus pro eorum Prouinciis, seu Commissariis, vel Vicariis Generalibus, & an delegatio sit à Generali faciendæ in quolibet casu, An verò indefinite in omnibus casibus?

7. Quarto, an sex Patres, de quorum consilio, & assensu eiectionis fieri debet, sint eligendi de tota Religione, An potius si faciat ex quolibet Prouincia, seu Regno?

8. Quintò, quod si à Religione huiusmodi sex patres non fuerint electi in Capitulo, seu Congregatione generali, quid faciendum sit vique ad primum Capitulum generale?

9. Sextò an sufficere, vt Prælatus Conuentualis, seu Prouincialis conficiat Processum stylo Religione seruato, & illius summarium transmittat Generali Ordinis, seu illius Delegato, qui adhibitis sex Patribus electis, quilibet illorum videat eundem Processum, transmittat votum suum per litteras eidem Generali, seu Delegato?

10. Septimò, An Generalis, seu Delegatus possit ferre sententiam eiectionis à Religione, quando à tribus ex sex Patribus electis, seu ab illorum maiori parte dicta sententia approbetur. An potius sit necessarium, vt omnes sex dent votum, ita vt ex defectu voti, etiam vnus, non possit sententia valide ferri?

11. Die 21. Iunii 1623. Sacra Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Concilij Tridentini interpretum omnibus maturè perpensis, Ad Primum respondit, Regulares delinquentes, vt incorrigibiles eici non posse à Religione, Anno Carcerationis nondum expleto.

12. Ad secundum, respondit, Non sufficere annum carcerationis interpolatè expletum, sed requiri spatium vnus anni continuum, & integrum.

13. Ad tertium respondit, Generalem Ordinis non posse delegare facultatem eiciendi à Religione Prouincialibus per eorum Prouincias, seu Commissariis, vel Vicariis generalibus.

14. Ad quartum inhærendo declarationi alias factæ die 9. Augusti 1625. à S.M. Vibano VIII. approbatæ, Respondit sex Patres eligi posse in vnaqueque Prouincia, seu Regno.

15. Ad quintum Respondit, recurrendum ad Sacram Congregationem in singulis casibus.

16. Ad sextum, processus esse conficiendos iuxta stylo, & Constitutiones Religionis, & illorum transcriptum authenticum esse transmittendum ad singulos sex Patres electos, qui per litteras possunt votum dare.

17. Ad septimum, Sententiam eiectionis à Religione fieri debere saltem de voto maioris partis sex Patrum electorum. Petrus Aloysius Cardinalis Causi Præfectus. Loco ꝑ signi, Franciscus Paulinus S.C.C. Secretarius.

18. Ego P. F. Ferdinandus de Galca Notarius publicus, & Apostolicus, in Archiuo huius Romanæ Curie descriptus, ac Secretarius Reuerendi Admodum Patris Nostri Magistri Fratris Michaelis de Alcantara Vicarij Generalis Italix, & procuratoris Generalis totius Ordinis Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, Sanctæ Inquisitionis qualificatoris, & Sacre Congregationis Indicis Confessoris, eiusdem iussu fidem facio, huiusmodi copiam propriam manu ex originali, quod quidem in Archiuo mentis Sacre Religionis in hoc Conuentu Sancti Adriani remaneret, accuratè transumptam, posteaque diligenter collationatam, cum illo fideliter concordare. In cuius rei testimonium præsentem litteras nomine meo subscripsi, meoque signo communiui. Romæ in hoc præ-

dicto Conventu Sancti Adriani die 8. Augusti anni millesimo sexcentesimo quinquagesimo tertio. In testimonium loci sigilli veritatis. De mandato R. A. P. N. Vicarii, & Procuratoris generalis Fratris Ferdinandi de Galarca P. & Secret. Not. publicus & Apollol.

19. Frater Michael de Alcantara Vicarius Generalis Italiae, & Procurator generalis totius Ordinis B. M. de Mercede Redemptionis captivorum, S. Inquisitionis Qualificator, & Sacrae Congregationis Indicis Consultor, tenore presentium fidem facimus, & attestamus, Eminentissimum, & Reverendissimum Cardinalem de Lugo nostri Sacri Ordinis Protectorem transumptum infra scripti decreti nobis propria manu dedisse, quod & ab Illustrissimo Domino Francisco Paulino Sacrae Congregationis Concilii Secretario sibi remissum, & eandem Sacrae Congreg. nobis tradi precepisse affirmavit pro pleniori videlicet intelligentia declarationis ad quartum dubium ab ipsa ad nostram instantiam nuper facta. Tenor autem Decreti talis est.

20. Dei 9. Augusti 1655. S. Congr. Concilii, S. D. N. approbante, declaravit sex Patres in singulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus eligendos, de quorum consilio, & assensu Generalis potest Regularis incorrigibiles a Religione eicere, in vnaquaque provincia eligi posse, eosdemque sic electos, si Generalis tam longe abfuerit, ut vna convenire non possit, debere ad eundem transmittere summarium processus, vna cum eorum voto, & iuxta illud Generalis possit ad sententiam expulsionis procedere, interea tamen vsque ad primum generale Capitulum, vel congregationem proximè celebrandam, Sanctitas sua annuat, ut electio servata in reliquis forma decreti hac de re editi fieri possit à Generali item cum consilio, & assensu sex Patrum, quos idem Generalis in qualibet Provincia infra quatuor menses elegerit. Dat. Romae in hoc nostro Conventu Sancti Adriani die vigesima prima Augusti 1655. Frater Michael in Alcantara qui supra manu propria, &c.

21. Vidisti igitur, Amice Lector, ex supradicta declaratione Sacrae Congregationis Concilii, non esse admittendam opinionem Patris Bruni, sicut etiam stante dicto Decreto non admitto id quod ipse vbi supra asserit, vbi sic ait. Veruntamen si certo constaret de aliquo, sic perusesè disposito, ut quacumque poenitentia imposita, etiam executioni mandata, non propterea emendando: vel constaret de illius ineptitudine ad agendam poenitentiam, & ad carceris poenam sustinendam, & aliunde perseverantia ipsius in delictis Ordini in quo professionem emisit, non mediocriter noceret, posset Praelatus absque monitione praedicta illum eicere; ac propterea non observare ea, quae in duobus praedictis decretis ante eiectionem observanda mandantur, inter quae vnum est, quod incorrigibilis per annum in carcere in ieiunio, & poenitentia prius manserit. Ratio est, quia nec Ecclesia, nec Pontifex, illud, quod nihil prodest minime praecipit; illa autem incarcerationio, & alia poenitentia huiusmodi Regularis, de quo est sermo, in hoc casu nihil penitus prodesse dignoscitur: imò aliquando est illi inobediabilis, quam propterea Praelatus Regularibus, subdito ante eiectionem imponere, non praecipitur. Confirmatur à simili, nam sicut Prouincialis Minorum non tenetur examinare venientem ad illum Ordinem de Fide Catholica, &c. si sciat certo Catholicum, licet ex iure Canonico in secundo capite Regulae eorumdem, illi sub mortali huiusmodi examen praecipitur, quoniam in illo casu illud examen esset superfluum) sic etiam de ante-

Tom. VII.

dicta forma in hoc casu seruanda iudicandum est, & a fortiori, cum de obligatione illam observandi sub mortali, vel sub poena nullitatis, minime constet. Ita Brunus, sed non ego, stante supradicto Decreto.

RESOL. CXCI.

An electus à Societate Iesu, si sint constituti in Sacris, debeatur aliquid pro patrimonio? Ex p. 10. tract. 11. & Misc. 1. Res. 68.

§. 1. **A**D hunc casum sic responderet Marchinus de Sacra, Ordinis. tr. 2. p. 4. c. 5. n. 5. si contingat, è Societate aliquos eici in Sacris iam constitutos, & carentes Beneficio, vel Patrimonio, tunc Praelati eiusdem Societatis de honesto victu illis providere debent donec sufficiens Beneficium fuerint consecuti. Sic declaravit Sacra Congregatio, sess. 21. c. 2. de Reformat. cuius haec sunt verba. Quoad Iesuitas, cum post Sacerdotium exire non possint, nisi à Superioribus deiciantur, provideatur illis de redditu quadraginta aureorum annuorum ex bonis Religionis. Quoad alios, qui arbitrio suo exire quando volunt, possunt, ne detur illis occasio exeundi, ut fruatur illo redditu, vocentur prius, & intelligant, qua alia via prospici possit: deinde mature deliberandum. Hanc etiam declarationem asserit, & sequitur Angelus Bofsius in Moralib. tom. 2. tit. 3. §. 9. num. 24. Leandrus de Sacra, tom. 2. tract. 6. disp. 9. q. 2. & nouissime Martinus de San Ioseph in mon. Conf. lib. 1. tract. 8. de ordine, num. 3. vbi sic ait; [Los Religiosos de la Compania de Iesus despues que hazen los votos simples, quedens ser ordenados de Orden Sacro, antes de la Profesion solemne por concession de Gregorio XIII. pero si despues de ordenados de Orden Sacro los expelen su Religion, y no tienen Beneficio, ni Patrimonio, estan obligados los Prelados de la Compania à darles sustentento honesto, y de que lo declaro assi la Sacra Congregacion, y de la forma que ha de guardar en esto; da see Marchino, que pone las palabras de la Sacra Congregacion. Ita ille.

2. Sed ego interrogatus de hoc casu à quodam Episcopo; respondi, esse videndum an reuera dicta Declaratio Congregationis sit authentica, & extera, & quid asserant Superiores dictae Societatis: nam in fauorem Societatis adsunt valida argumenta, quae asserit Stephanus Fagundes in precep. Decal. tom. 2. lib. 7. cap. 6. num. 5. omnino videndus: qui probat Religiones non teneri praestare alimenta dimissis, praesertim si sint Sacerdotes, & habeant Ordines. Primum, quia inveterata consuetudo est omnium Religionum huiusmodi expulsis nihil alimenti dare; nam alimenta haec viam munitent ad defectionem; inde enim multi ansam arripere ad Religionem deferendam, si eis huiusmodi alimenta suppeditanda forent; & sic omnes redditus Religionum cum huiusmodi dimissis infunderentur, contra expressam, vel tacitam voluntatem eorum, qui Religiones, ac Monasteria dotarunt. Secundò, quia ij in poenitentiam suorum defectuum dimituntur; Iudex autem non solet alere eos, quos punit. Tertio, quia ita fuit iudicatum in Parlamento Tolosano in causa, qua quidam Ioannes Gentilius è Societate fuit dimissus: is enim petens postea alimenta coram Iudice, exclusus fuit Iudicis sententia ab iniqua postulatione; vnde refertur in Decretis septima Congregationis Generalis, cap. 1. c. extat num. 7.

3. Quae omnia confirmantur exemplo Sancti Ignatii, Fundatoris dictae Religionis, ex his quae de ipso asserit eruditus Pater Daniel Bartolus, in vita S. Ignatii;

E

S. Ignatii;